

Abidələr tarixə şahidlik edir

Son illər ərzində ölkəmizdə memarlıq irsinin qorunması sahəsində mühüm addımlar atılıb. Xüsusilə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə tarixi abidələrin tədqiqi və qorunması istiqamətində sistemli işlər görülür. Həmin ərazilərdə genişmiqyaslı araşdırmalar aparılıb, minalardan təmizlənmiş ərazilərə baxış keçirilib və kifayət qədər məlumat toplanıb. Bu tədqiqatlar nəticəsində artıq 44 abidə dövlətin mühafizə olunan abidələr siyahısına daxil edilib. Eyni zamanda, bu sahədə fəaliyyət göstərən ekspert komissiyası yaradılıb və hazırda intensiv rejimdə fəaliyyət göstərir.

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin ictimai dinləməsində çıxış edən mədəniyyət naziri Adil Kərimli bildirib ki, Azərbaycanın suverenliyi tam şəkildə təmin edilib və bu dövrün etibarən mədəniyyət siyasətinə də yeni yanaşma formalaşmışdır. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə mədəni irsin bərpası və reinteqrasiyası sahəsində kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Bu ərazilərdə yerləşən tarixi və mədəni abidələrin inventarlaşdırılması, mühafizəsi və bərpası ilə bağlı ardıcıl işlər görülür. Bu çərçivədə mədəniyyətin bütün sahələrini əhatə edən islahatlar dərinləşdirilib. Yeni yanaşma mədəni irsə yalnız tarixi yaddaş nümunəsi kimi deyil, həm də sosial və iqtisadi inkişafın əsas komponentlərindən biri kimi yanaşmanı özündə ehtiva edir.

Nazir vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dövlət siyasətində mədəniyyət sahəsi xüsusi yer tutur: "Tarixi abidələrin, maddi-mədəni irs nümunələrinin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsi dövlətimizin başçısının daim diqqət mərkəzindədir. Onun bu istiqamətdə verdiyi tapşırıqlar əsasında qarşıya yeni strateji vəzifələr qoyulub və prioritet istiqamətlər müəyyən edilib".

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin rektoru, Əməkdar memar Gül

çöhrə Məmmədova bu barədə fikirlərini bölüşüb. O deyib ki, ekspert komissiyası tərəfindən 100-dən çox abidəyə baxış keçirilib, o cümlədən tamamilə dağıdılmış, yerində olmayan memarlıq nümunələri də nəzərdən keçirilir və onların bərpası ilə bağlı müzakirələr aparılır. "Memarlıq irsinin bərpası sahəsində şəffaf, elmi əsaslara söykənən və ictimaiyyətin iştirakı ilə aparılan proseslər Azərbaycanın milli kimliyinin və tarixinin qorunmasında mühüm rol oynayır. Bu, həm də xalqımızın tarixi yaddaşının yenidən dirçəldilməsi deməkdir".

Azərbaycan Memarlar İttifaqının İdarə Heyətinin sədri Elbay Qasımlı da isə bu yöndə əhalinin maarifləndirilməsini vacib saydığını bildirib. Qeyd edib ki, xüsusilə paytaxt Bakının mərkəzi hissəsində yüzlərlə tarixi bina mövcuddur, bu binalarda yaşayan və ya fəaliyyət göstərən şəxslər həmin abidələrə istədikləri kimi müdaxilə edirlər. Bu isə nəticə etibarilə memarlıq nümunələrinin ilkin görkəminə ciddi ziyan vurur. "Burada məsuliyyət anlayışı son dərəcə vacibdir. Fərq etməz, həmin şəxs kimdir və hansı peşənin sahibidir, tarixi abidəyə ziyan vurmaq hüquqi məsuliyyət doğurmalıdır. Hər bir halda belə hallara qarşı mütləq cəza tədbirləri tətbiq olunmalıdır. Tarixi memarlıq irsinin qorunması yalnız dövlətin deyil, cəmiyyətin bütün tə-

bəqələrinin birgə məsuliyyətini tələb edir. Bu sahədə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinin və nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi vacib amildir".

"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinin İdarə Heyətinin sədri Rəfət Mahmud Bakının ilkinlik pasportu sayılan, qədim qala divarlarının əhatəyə aldığı, UNESCO-nun Dünya İrs Siyahısına daxil edilmiş İçərişəhərdə yeni "ağıllı qoruq" konsepsiyasının hazırlanması üzərində iş aparıldığını diqqətə çatdırıb. O deyib ki, bu konsepsiya ərazidə təhlükəsizlik, nəzarət, məlumatlandırma və ziyarətçiyönümlü xidmətlərin rəqəmsal həllər vasitəsilə təkmilləşdirilməsini nəzərdə tutur. "Hazırda qarşıma üç əsas hədəf qoymuşam: müasir muzeyçilik yanaşmasının tətbiqi, universal əlçatanlığın təmin olunması və abidələrin təhlükəsizliyinin texnoloji əsaslarla gücləndirilməsi. Yeni texnologiyaların tətbiqi ilə həm tarixi irsi qoruya, həm də ziyarətçilərin təcrübəsini zənginləşdirə bilirik.

Əlbəttə, tarixi qoruq ərazilərində abidələrin mühafizəsi böyük maliyyə, texniki və inzibati resurslar, həm də texnoloji yeniliklərə əsaslanan kompleks yanaşma tələb edir. Burada əlilliyi olan şəxslər üçün keçidlərin təşkili, turizm axınının balanslaşdırılması və muzey infrastrukturunun yenilənməsi kimi məsələlər də cari prosesin tərkib hissəsidir. Muzeylərimiz müasir texnologiyalara uyğunlaşdırılmalı və ziyarətçilərin gözləntilərinə cavab verən təcrübə təqdim etməlidir".

O, həmçinin bildirib ki, İçərişəhərdə bir sıra bərpa layihələri artıq başa çatdırılıb. Hazırda XIX əsrə aid Qala "Bayraməli hamamı"nın bərpasına başlanılıb və yaxın müddətdə onun ilkin görünüşünün bərpası istiqamətində işlər intensivləşdiriləcək.

İçərişəhər yalnız tarix və mədəniyyətin deyil, həm də müasir şəhər idarəetmə modellərinin tətbiq olunduğu canlı irs məkanı olmalıdır.

Qeyd edək ki, Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinin təşəbbüsü ilə Qala Dövlət Tarix-Etnoqrafiya Qoruğunda genişmiqyaslı iməcilik aksiyası təşkil olunub. Aksiyada Qala və İçərişəhər sakinləri, Qoruq İdarəsinin rəhbər heyəti və əməkdaşları, könüllülər, habelə "EkoSfera" Ekoloji-Sosial Mərkəz İctimai Birliyi, "Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti daxil olmaqla 170-dən çox şəxs iştirak edib.

XQ